

Til lovforslag nr. L 134. Betænkning afgivet af kulturudvalget den 20. maj 1983

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m.v. og af lov om folkeskolen

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med ministeren for kulturelle anliggender, som tillige skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget.

Nogle af udvalgets spørgsmål til ministeren og dennes besvarelse heraf er optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget har desuden modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark,
Bibliotekarforbundet,
Biblioteksledergruppen,
Bibliotekslederne i Københavns amt,
Børnebibliotekarernes faggruppe (BØFA),
Danmarks Biblioteksforening,
Danmarks Lærerforening,
Danmarks Skolebibliotekarforening,
Danmarks Skolebiblioteksforening,
Dansk Byplanlaboratoriums bibliotek,
Eisenberg, Alex, bibliotekschef,
HK, Handels- og Kontorfunktionærernes
Forbund i Danmark,
Kommunale Bibliotekslederens Samråd,
Kommunernes Landsforening,
Københavns magistrat, 1. afdeling, og
Winter, Erwin vicedadsbibliotekar, Svendborg bibliotek.

Ministeren for kulturelle anliggender har i et samråd over for kulturudvalget oplyst, at hun i begyndelsen af næste folketingssamling efter forhandling med Kommunernes Landsforening vil forelægge udvalget udkast til regler om afgift for overskridelse af lånetiden, herunder bestemmelser om maksimumsbeløb.

Der er af ministeren for kulturelle anliggender, et flertal samt nogle mindretal stillet ændringsforslag, hvorom der henvises til de ledsagende bemærkninger.

Ministeren har tillige over for udvalget oplyst, at der ikke med forslaget om ophævelse af bestemmelserne i folkebibliotekslovens § 14, stk. 1 og 2, om skolebiblioteksudvalg og bogudvalg er tilsigtet nogen ændring i bestående praksis i forbindelse med samarbejde mellem skolebiblioteker og folkebiblioteker.

Reglerne om nedsættelse af kommunale udvalg findes nu i den kommunale styrelseslov, og ifølge denne kan kommunerne ud over de i styrelsesloven nævnte obligatoriske udvalg nedsætte andre udvalg efter behov, herunder udvalg svarende til skolebiblioteksudvalg og bogudvalg.

Lovforslaget forudsætter samarbejde mellem skolebiblioteker og folkebiblioteker, og i mange kommuner vil et sådant samarbejde mest hensigtsmæssigt kunne ske i sådanne udvalg.

Herefter indstiller et *mindretal* (det konservative folkepartis, venstres og centrum-demokraternes medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren for kulturelle anliggender stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede og tiltrådte ændringsforslag.

Bet. o. lovf. vedr. folkebiblioteker m.m.

Et *tredje mindretal* (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede og tiltrådte ændringsforslag.

Mindretallet ønsker endvidere at udtale følgende:

Ministerens lovforslag kan kun opfattes som et rent besparelsesforslag. Dets formål er først og fremmest at gennemføre den længe planlagte overgang af biblioteksområdet fra statsrefusion til tilskud efter objektive kriterier, men de betingelser, som overgangen skal ske på, er ikke acceptable. Dels er de økonomiske forudsætninger for gennemførelsen af lovforslaget helt utilstrækkelige, dels mangler lovforslaget enhver antydning af, at der til folkebibliotekerne, som er de vigtigste og mest udbredte kulturelle institutioner på kommunalt og amtskommunalt plan, må stilles nogle minimumskrav for at sikre landets indbyggere, børn som voksne, en god og nogenlunde ensartet biblioteksbetjening.

Allerede i 1969 skulle kommuner med mere end 5.000 indbyggere ifølge den gældende bibliotekslov have ansat en faguddannet, heltidsansat bibliotekar som leder af deres biblioteksvæsen. Denne bestemmelse er endnu ikke opfyldt i 64 kommuner, og ministeren vil fortsat give kommuner, der ikke vil opfylde bestemmelsen, dispensation. Fra lovens ikrafttræden 1. april 1965 blev det også gjort muligt for bibliotekerne med statsrefusion at indkøbe og udlåne audiovisuelle materialer som f.eks. musikbærende materialer og kunst, og en del kommuner har da også igangsat service af denne art i deres biblioteker. Der er på musikbiblioteksområdet i dag så omfattende og gode erfaringer, at det ville være helt naturligt at gøre musikbiblioteksvirksomhed til et obligatorium. Dette sker ikke med ministerens lovforslag.

Den opsøgende biblioteksbetjening over for børn og voksne, der på grund af handicap eller svagelighed, eller fordi de opholder sig i en institution, ikke selv kan komme på biblioteket, er også en service, der til glæde for mange – ikke mindst mange hjemmeboende ældre – er blevet optaget i mange biblioteker. Heller ikke dette vigtige område har ministeren villet gøre til et obligatorium.

Ovenstående er nævnt som eksempler på lovforslagets utilstrækkelighed og mangel på forståelse for det behov, der findes for en

god, bred, åben og kvalitetspræget biblioteksbetjening af børn og voksne i hele landet. Den større virksomhed, som den eksisterende bibliotekslov har gjort mulig, er blevet mødt med stor tilslutning fra mange mennesker – i dag benytter over 50 pct. af de voksne og næsten alle børn bibliotekerne. Med den manglende udbygning af biblioteksvæsenet, som dette lovforslag med dets bloktilskud og dets manglende obligatorier og minimumsnormer lægger op til, kan man frygte en dalende interesse for bibliotekstilbuddet både fra kommunalpolitikere og fra befolkningen, og det forekommer temmelig absurd i en situation, hvor bl.a. 300.000 arbejdsløse, heriblandt mange unge, med rette kunne forventes, at samfundet skulle stille så megen viden, oplysning, uddannelse og oplevelsesmuligheder til rådighed for dem, og hvor der i øvrigt fra regeringens side tales meget om betydningen af initiativ og virkelyst – et initiativ og en virkelyst, der bl.a. måske kunne komme af den udvidelse af horisonten og den inspiration til nytænkning, der ligger gemt i gode bibliotekers veludbyggede samlinger af bøger og andre materialer.

Et *fjerde mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet tiltrådte ændringsforslag. Mindretallet ønsker endvidere at udtale følgende:

Det foreliggende lovforslag er så absolut utilstrækkeligt, og med de ændringsforslag, der foreligger til lovforslaget, og som er formuleret af ministeren, men som kugler er støbt af de radikale med dette partis »på-den-ene-side og på-den-anden«, så forbedrer dette så afgjort ikke lovforslaget.

Det gør heller ikke mindretallet blidere stemt, at ministeren på et pressemøde har udtalt, at en biblioteksafgift ville blive vedtaget over hendes lig. Og dette siger ministeren samtidig med, at regeringen forbereder at indføre en afgift på lægebesøg.

Men af to onder må man vælge det mindste, og det foreliggende forslag er trods alt en lille smule bedre end den nugældende lov, hvorfor mindretallet kan stemme for det.

Et *femte mindretal* (det radikale venstres medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede og tiltrådte ændringsforslag.

Ændringsforslag

Til § 1

Af *ministeren for kulturelle anliggender, tiltrådt af et mindretal* (Annelise Gotfredsen (KF), Flemming Jensen (KF), Eva Møller (KF), Mette Madsen (V), Øllgaard (V) og Kruse Rasmussen (CD)):

1) Foran nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 01. Ved materialevalget skal der lægges vægt på kvalitet, aktualitet og alsidighed og ikke på religiøse, moralske eller politiske holdninger.««

Af et *flertal* (Lasse Budtz (S), Mette Groes (S), Søren Hansen (S), Jimmy Stahr (S), Birte Weiss (S), Lise Østergaard (S), Ingerlise Koefoed (SF), Marianne Bentsen-Pedersen (SF) og Larsen-Ledet (RV)):

2) Foran nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»02. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 02. Folkebibliotekerne skal formidle kommunal og statslig information og information om samfundsforhold i øvrigt.««

Af et *mindretal* (Lasse Budtz (S), Mette Groes (S), Søren Hansen (S), Jimmy Stahr (S), Birte Weiss (S), Lise Østergaard (S), Ingerlise Koefoed (SF) og Marianne Bentsen-Pedersen (SF)):

3) Foran nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»03. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 03. Folkebibliotekerne skal stille samlinger af musikbærende materialer til rådighed.««

Af et *mindretal* (Larsen-Ledet (RV)):

4) Foran nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»04. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 04. Folkebibliotekerne bør bestræbe sig på at stille musikbærende materialer til rådighed.««

Af *mindretallet under nr. 3*:

5) Foran nr. 1 indsættes som nyt nummer:
»05. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 05. Folkebibliotekerne skal etablere biblioteksbetjening af de børn og voksne i virkeområdet, der er forhindret i selv at komme på biblioteket. Udgiften til biblioteksbetjening af statslige, amtslige og andre kommunale institutioner betales af institutionerne.««

Af *mindretallet under nr. 4*:

6) Foran nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»06. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 06. Folkebibliotekerne bør bestræbe sig på at etablere biblioteksbetjening af de børn og voksne, der er afskåret fra selv at komme på biblioteket. Udgiften til betjening af statslige, amtslige og andre ikke-kommunale institutioner afholdes af institutionerne.««

Af *flertallet under nr. 2*:

7) Foran nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»07. Efter § 1 indsættes som ny paragraf:

»§ 1 a. Folkebibliotekernes formål skal opfyldes gennem kvalitet, alsidighed og aktualitet i udvalget af det materiale, der stilles til rådighed. Ved udvælgelsen må alene disse kriterier, ikke de i materialet indeholdte religiøse, moralske eller politiske synspunkter være afgørende.

Stk. 2. Den ledende bibliotekar foretager materialevalget under medvirken af de øvrige bibliotekarer og under ansvar over for kommunalbestyrelsen.««

Af *ministeren for kulturelle anliggender, tiltrådt af et flertal* (Annelise Gotfredsen (KF), Flemming Jensen (KF), Eva Møller (KF), Mette Madsen (V), Øllgaard (V), Poulsgaard (FP), Mogens Voigt (FP), Kruse Rasmussen (CD) og Larsen-Ledet (RV)):

8) Foran nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»08. I § 2, stk. 2, 2. pkt., ændres »biblioteksdirektøren« til: »ministeren for kulturelle anliggender.««

Af *ministeren for kulturelle anliggender, tiltrådt af udvalget*:

9) Nr. 1 affattes således:

»1. I § 3 udgår 2., 3. og 4. pkt. i stk. 1 og stk. 3, 4 og 5.«

Af ministeren for kulturelle anliggender, tiltrådt af flertallet under nr. 8:

10) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»09. § 3, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. En kommunes forpligtelse kan opfyldes ved overenskomst med en anden kommune om hel eller delvis biblioteksbetjening.«

11) Nr. 2 udgår.

12) Nr. 3 affattes således:

»3. § 4 affattes således:

»§ 4. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte bestemmelser om en afgift for overskridelse af lånetiden.

Stk. 2. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter nærmere regler herom.«

Af mindretallet under nr. 3:

13) Efter nr. 4 indsættes som nyt nummer:

»010. § 6 affattes således:

»§ 6. Kommunalbestyrelsen ansætter faguddannede bibliotekarer og andre faguddannede medarbejdere til at varetage arbejdet i folkebiblioteket. Den ledende bibliotekar skal være heltidsbeskæftiget og faguddannet.«

Af ministeren for kulturelle anliggender, tiltrådt af flertallet under nr. 8:

14) Efter nr. 4 indsættes som nyt nummer:

»011. I § 6, stk. 3, ændres »Biblioteksdirektøren« til: »Ministeren for kulturelle anliggender«.

Af ministeren for kulturelle anliggender, tiltrådt af et mindretal (Annelise Gotfredsen (KF), Flemming Jensen (KF), Eva Møller (KF), Mette Madsen (V), Øllgaard (V), Kruse Rasmussen (CD) og Larsen-Ledet (RV)):

15) Efter nr. 4 indsættes som nyt nummer:

»012. I § 6 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Efter 1. januar 1984 kan stillingen som leder af et bibliotek kun nybesættes med en faguddannet bibliotekar, medmindre ingen faguddannet bibliotekar søger stillingen.«

Af ministeren for kulturelle anliggender, tiltrådt af udvalget:

16) Efter nr. 4 indsættes som nyt nummer:

»013. § 7 ophæves.«

Af mindretallet under nr. 3:

17) Efter nr. 4 indsættes som nyt nummer:

»014. Efter § 7 indsættes som ny paragraf:

»§ 7 a. Kommunalbestyrelsen udarbejder en plan for folkebibliotekets virksomhed. Planen indsendes via amtsrådet til bibliotekstilsynet, der kan udtale sig derom.

Stk. 2. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter nærmere regler om udarbejdelsen af biblioteksplanerne.«

Af mindretallet under nr. 4:

18) Efter nr. 4 indsættes som nyt nummer:

»015. Efter § 7 indsættes som ny paragraf:

»§ 7 a. Kommunalbestyrelsen udarbejder en plan for folkebibliotekets virksomhed. Planen indsendes til bibliotekstilsynet, der kan udtale sig derom.

Stk. 2. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter nærmere regler om udarbejdelsen af biblioteksplanerne.«

Af ministeren for kulturelle anliggender, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af Poulsgaard (FP) og Mogens Voigt (FP)):

19) Nr. 17 affattes således:

»17. § 21, stk. 1, affattes således:

»Biblioteksrådet, for hvilket biblioteksdirektøren er formand, består i øvrigt af 18 medlemmer, nemlig:

Overbibliotekaren ved statsbiblioteket i Århus.

Rektor for Danmarks bibliotekskole.

Direktøren for bibliotekscentralen.

1 repræsentant for direktoratet for folkeskolen og seminarier m.v.

3 repræsentanter for Kommunernes Landsforening.

- 1 repræsentant for Amtsrådsforeningen i Danmark.
- 1 repræsentant for Københavns og Frederiksberg kommuner.
- 4 repræsentanter for Danmarks Biblioteksforening.
- 1 repræsentant for Bibliotekarforbundet.
- 1 repræsentant for Danmarks Skolebiblioteksforening.
- 1 repræsentant for centralbibliotekarerne.
- 1 repræsentant for Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund.
- 1 repræsentant for Danmarks Lærerforening.««

Af *ministeren for kulturelle anliggender*, tiltrådt af *udvalget*:

20) Efter nr. 17 indsættes som nyt nummer:

»**016.** I § 21, stk. 2, ændres »de 12 sidstnævntes« til: »de 14 sidstnævntes« og »3 år« til: »4 år, begyndende 3 måneder efter hver ny kommunal valgperiodes begyndelse. Første valgperiode udløber dog 31. marts 1986.««

Af *ministeren for kulturelle anliggender*, tiltrådt af *flertallet under nr. 8*:

21) Nr. 18 affattes således:

»**18.** § 21, stk. 4, ophæves.«

Af *mindretallet under nr. 3*:

Til § 2

22) Paragraffen affattes således:

»§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1985.

Stk. 2. Bestemmelsen i § 1, nr. 03, træder dog først i kraft den 1. januar 1989.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 1, nr. 010, træder dog først i kraft den 1. januar 1987.«

Bemærkninger

Til nr. 1

I henhold til den gældende bibliotekslovs § 22 har ministeren for kulturelle anliggender

udfærdiget en bekendtgørelse om folkebiblioteker. Det fremgår af bekendtgørelsens § 21, stk. 1, at »bestemmelserne i lovens formålsparagraf om fremme af oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet skal opfyldes gennem kvalitet, alsidighed og aktualitet i udvalget af det materiale, folkebibliotekerne stiller til rådighed. På skønlitteraturens område skal bibliotekerne kunne give læserne adgang til det bedste af den på dansk foreliggende litteratur. Ved udvælgelsen må alene lødigheden, ikke de i bogen indeholdte religiøse, moralske eller politiske synspunkter være afgørende.

For sammensætningen af den faglitterære bogbestand gælder tilsvarende krav, idet den under rimelig hensyntagen til virkeområdets størrelse og karakter skal omfatte såvel enkle som videregående fremstillinger inden for alle områder.«

Bestemmelsen og dens anvendelse har givet anledning til en retssag, ligesom dens eksistens i andre tilfælde har medført indgående drøftelser omkring det enkelte biblioteks bogvalg.

Ministeren for kulturelle anliggender finder det rigtigst, at regler om bogvalg fremgår af selve lovteksten.

Der tilsigtes ingen ændring i det forhold, at kommunalbestyrelsen har det endelige ansvar for materialevalget.

Til nr. 2

I betænkningerne om udvidet statslig information om love m.v. og om kommunalt nærdemokrati (Betænkning 787/1977 og 798/1977) peges der på folkebibliotekerne som en væsentlig mulighed for at udvide og udbygge den offentlige informationstjeneste. Folkebibliotekerne skal derfor altid råde over aktuelt informationsmateriale. De bør løbende modtage det offentligt tilgængelige materiale, som produceres i kommunale forvaltninger og institutioner, og registrere materialet. De må desuden kunne stille love, cirkulærer, betænkninger o.lign. til rådighed for befolkningen.

For at sikre alsidigheden i informationsformidlingen bør foreninger, lokale grupper o.lign. have samme muligheder som offentlige myndigheder for gennem bibliotekerne at gøre opmærksom på deres synspunkter og distribuere mangfoldiggjort materiale, lige-

som de må have adgang til at bekendtgøre møder, arrangementer o.lign. gennem opslag på biblioteket.

Til nr. 3

Siden lov om folkebiblioteker (lov nr. 171 af 27. maj 1964) trådte i kraft, har folkebibliotekerne med statsrefusion kunnet formidle og udlåne audiovisuelle materialer, herunder musikbærende materialer (grammofonplader, bånd m.v.) til benytterne i deres virkeområde. Den foreslåede bestemmelse gør de musikbærende materialer til obligatorisk materiale i folkebibliotekerne fra 1. januar 1989.

Forpligtelsen vil i begyndelsen kunne opfyldes ved, at flere kommuner slår sig sammen om at opfylde den i fællesskab, dog således at der fra hvert enkelt bibliotek skal kunne udlånes musikbærende materialer. Centralbibliotekerne forpligtes til at fungere som overbygning på musiksamlingerne. Opbygning af overbygningsfunktionen påbegyndes ved lovens ikrafttræden.

Ministeren udfærdiger efter indstilling fra biblioteksdirektøren nærmere retningslinjer for samlingernes omfang og funktion.

Til nr. 4

Siden 1965 har folkebibliotekerne med statsrefusion kunnet anskaffe og udlåne audiovisuelle materialer, herunder musikbærende materialer (grammofonplader, bånd m.v.) til benytterne i deres virkeområde. For mange mennesker giver musikken lige så store kulturelle oplevelser som litteraturen, og det er derfor ønskeligt, at folkebibliotekerne fortsat stræber efter at imødekomme disse menneskers behov. En udbygning af denne service bør indgå i den plan, kommunalbestyrelsen foreslås at skulle udarbejde for folkebibliotekets virksomhed. I denne forbindelse bør det lokalt overvejes at samarbejde med andre kommuner om at stille musikbærende materialer til rådighed.

Til nr. 5

Folkebibliotekerne har allerede i vidt omfang udført en opsøgende betjening af de benyttede, som er afskåret fra at komme på biblioteket. Med forpligtelsen skal folkebiblioteket betjene personer, som opholder sig på institutioner i virkeområdet, og som af fysi-

ske eller psykiske grunde er afskåret fra selv at benytte folkebibliotekets offentligt tilgængelige afdelinger. Som eksempel kan nævnes sygehuse, plejehjem, hjem for fysisk og psykisk handicappede, arrester og fængsler. Forpligtelsen omfatter også børn i virkeområdets børnehjem og daginstitutioner.

Betjeningen kan ske ved, at der oprettes en afdeling af folkebiblioteket på stedet, ved udstationering af depoter eller ved anden form for samarbejde, afhængigt af institutionens karakter og antallet af beboere.

Folkebiblioteket forpligtes også til at yde biblioteksbetjening til hjemmeboende, som på grund af handicap eller anden svagelighed ikke selv kan bevæge sig til biblioteket.

Til nr. 6

Folkebibliotekerne har allerede i vidt omfang udført en opsøgende betjening af de benyttede, som er afskåret fra selv at komme på biblioteket. Med bestemmelsen opfordres til en fastholden og videreudvikling af denne betjening. Udviklingen af denne betjening bør indgå i planen for folkebibliotekets virksomhed. Betjeningen kan ydes til personer, som opholder sig på institutioner i virkeområdet, og som af fysiske eller psykiske grunde er afskåret fra selv at benytte folkebibliotekets offentligt tilgængelige afdelinger. Som eksempel kan nævnes sygehuse, plejehjem, hjem for fysisk og psykisk handicappede, arrester og fængsler. Betjeningen omfatter også hjemmeboende i virkeområdet, som på grund af handicap eller svagelighed ikke selv kan bevæge sig til biblioteket.

Betjeningen bør indrettes efter de lokale forhold og kan f.eks. ske ved oprettelse af afdeling af folkebiblioteket, udstationering af depoter, samarbejde med hjemmehjælpere.

Til nr. 7

Bestemmelsen svarer i princippet til de nuværende bestemmelser om materialevalget, som findes i bekendtgørelse om folkebiblioteker, og bestemmelsen viderefører i det hele den nuværende tilstand. Kommunalbestyrelsen har fortsat det endelige ansvar for, at materialevalget sker i overensstemmelse med loven, men bør ikke gribe ind i enkeltanskaffelser.

Til nr. 8 og 14

I henhold til gældende bibliotekslovs § 2, stk. 2, og § 6, stk. 3, har biblioteksdirektøren kompetence til at dispensere fra kravet om fri låneret for enhver, der har bopæl i Danmark, og for krav om heltidsbiblioteksbetjening. Det anses for mest korrekt, at en sådan kompetence ligger hos den politisk ansvarlige minister.

Til nr. 9

Der eksisterer ikke længere fuldstændige skoleforbund, og der vil ikke kunne oprettes sådanne, hvorfor bestemmelsen er overflødig og bør udgå.

Til nr. 10

Den nugældende lovs § 3, stk. 2, indeholder bemyndigelse for biblioteksdirektøren til at godkende, at en kommunes forpligtelse til at opretholde et folkebibliotek opfyldes ved overenskomst med en anden kommune om betjening gennem dennes biblioteksvæsen. En sådan særlig godkendelse anses ikke for nødvendig, og det foreslås derfor, at godkendelseskravet udgår, således at kommunerne selv kan indgå gyldig overenskomst. Der foreslås samtidig indført hjemmel til at indgå overenskomst om delvis biblioteksbetjening. En sådan delvis betjening kan gælde et geografisk område i en kommune eller betjening med f.eks. en musik- eller kunstafdeling.

Til nr. 11 og 12

Efter at der ikke længere eksisterer selvejende eller foreningsejede biblioteker, har en biblioteksvedtægt ikke så stor betydning, og mange kommuner har ikke udfærdiget en sådan. Bestemmelsen om biblioteksvedtægt foreslås derfor at udgå tillige med bestemmelsen om arbejdsfordelingsplan i biblioteket, som anses for overflødig, og som følger heraf må lovforslagets § 4 a nu blive § 4.

Til nr. 13

Efter § 6 i lov nr. 171 af 27. maj 1964 om folkebiblioteker m.v. skal der være heltidsbetjening (betjening med faguddannet, heltidsansat leder og heltidsansat personale) i kommuner med mere end 5.000 indbyggere.

Der er i vidt omfang dispenseret fra denne bestemmelse, og der er endnu 64 kommuner, som ikke tilbyder deres borgere heltidsbetjening. Med denne bestemmelse bortfalder muligheden for en forlængelse af de hidtidige dispensationer, og bestemmelsen om de 5.000 indbyggere som betingelse for heltidsbetjening ophæves. Overgang til heltidsbetjening skal finde sted senest den 1. januar 1987.

Til nr. 15

For at sikre det biblioteksmæssige niveau på biblioteker med såvel heltidsåbent som deltidsåbent foreslås det, at der ved nybesættelser af lederstillinger efter 1. januar 1984 skal ansættes faguddannede bibliotekarere, hvis ansøgere findes. Der stilles med forslaget ikke krav om faglig uddannelse for allerede ansatte ledere, og der skal derfor ikke med henvisning hertil ske afskedigelser.

Til nr. 16

Efter § 7, stk. 1, i den gældende lov skal kommuner med heltidsbibliotek indhente biblioteksdirektørens udtalelse før ansættelse af ledende bibliotekar. Efter stk. 2 skal kommuner med deltidsbibliotek give biblioteksdirektøren meddelelse om forestående ansættelse af biblioteksleder.

Bibliotekstilsynets rådgivning ved valg af biblioteksleder er i praksis bortfaldet. Det skyldes i første række, at der nu er så mange uddannede bibliotekarere, at bibliotekstilsynets personkendskab ikke slår til. En undtagelse er centralbibliotekerne, hvor det er karakteristisk, at kommunerne stadig søger bibliotekstilsynets bistand ved valget af biblioteksleder.

På denne baggrund foreslås det, at bestemmelsen ophæves som overflødig.

Til nr. 17

Ved denne bestemmelse indføres obligatorisk udbygningsplanlægning på folkebiblioteksområdet, således som den siden kommunalreformen har været obligatorisk på bl.a. sygehusområdet, det sociale område og undervisningsområdet. Gennem planlægningen skal der skabes et fyldestgørende grundlag for kommunalbestyrelsens beslutninger om målsætningen for og udbygningen af folkebibliotekerne, der skal gives muligheder for

fælles løsninger af en række opgaver på amtskommunalt plan og for en bedre service fra centralbiblioteket til de enkelte folkebiblioteker, ligesom bibliotekstilsynet og ministeriet for kulturelle anliggender skal have et vist indseende med folkebibliotekernes udvikling og planlagte virksomhed.

Til nr. 18

Ved denne bestemmelse indføres obligatorisk planlægning på folkebiblioteksområdet, således som den siden kommunalreformen har været obligatorisk på bl.a. sygehusområdet, det sociale område og undervisningsområdet. Gennem denne planlægning, som især vil dreje sig om struktur og service, skal der skabes et fyldestgørende grundlag for kommunalbestyrelsens beslutninger om målsætningen for og udbygningen af folkebibliotekerne. Det bør ved planlægningen bl.a. overvejes, hvordan man i den enkelte kommune bedst kan tilvejebringe en betjening af den ønskede standard, og om dette kan nås mest hensigtsmæssigt gennem kommunens eget biblioteksvæsen eller i samarbejde med andre kommuner. Ministeren fastsætter, efter samråd med de kommunale organisationer, nærmere regler om folkebiblioteksplanernes form og indhold og om fremgangsmåden ved planernes udformning og behandling. Reglerne koordineres med reglerne for sektorplanlægning i øvrigt.

Til nr. 19

I biblioteksrådet er bl.a. Bibliotekarfor-

bundet repræsenteret. Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark repræsenterer imidlertid en stor del af bibliotekernes personale, og Danmarks Lærerforening repræsenterer skolebibliotekarerne. Det anses for rimeligt efter ønske fra disse organisationer at lade dem repræsentere i biblioteksrådet med en repræsentant for hver. Biblioteksrådet får herefter i alt 19 medlemmer.

Til nr. 20

Kommunernes Landsforening har udtalt ønske om en valgperiode for biblioteksrådet på 4 år svarende til den kommunale valgperiode i stedet for 3 år af hensyn til de kommunalt udpegede medlemmer. I valgperiode efter lovens ikrafttræden foreslås derfor at udløbe 31. marts 1986.

Til nr. 21

Ifølge den gældende lovs § 21, stk. 4, kan de af biblioteksdirektøren i henhold til § 2, stk 2, § 3, stk. 2, og § 6, stk. 3, truffne afgørelser indbringes for biblioteksrådet. Ifølge nærværende ændringsforslag bortfalder biblioteksdirektørens kompetence ifølge disse bestemmelser, og som konsekvens heraf foreslås bestemmelserne i § 21, stk. 4, ophævet.

Til nr. 22

Lovens ikrafttræden bør udskydes 1 år, da bibliotekerne bør have bedre tid til at planlægge overgangen til tilskud efter objektive kriterier.

Annelise Gotfredsen (KF) nfm. Flemming Jensen (KF) Eva Møller (KF)

Mette Madsen (V) Øllgaard (V) Poulsgaard (FP) Mogens Voigt (FP)

Kruse Rasmussen (CD) Lasse Budtz (S) Mette Groes (S) Søren Hansen (S)

Jimmy Stahr (S) Birte Weiss (S) Lise Østergaard (S) Larsen-Ledet (RV)

Ingerlise Koefoed (SF) fmd. Marianne Bentsen-Pedersen (SF)

Partierne VS og KrF havde ikke medlemmer i udvalget.

Nogle af udvalget stillede spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender og dennes svar herpå

Spørgsmål:

Vil ministeren undersøge mulighederne for, at Tidsskriftscentret fremtidig kan modtage tilskud over finansloven?

Svar:

Af det økonomiske bilag til lovforslaget (bilag 1) fremgår det, at der – uden at disse biblioteker i øvrigt er nævnt i lovteksten – tænkes opført tilskud til en række fagbiblioteker på finansloven. Det drejer sig dels om biblioteker, der tidligere har modtaget tilskud af finanslovskonto § 21.2.05. Tilskud til biblioteksformål og dels om biblioteker, der har modtaget tilskud via moderinstitutionens finanslovs tilskud eller af tipsmidlerne. De i bilaget nævnte biblioteker var også nævnt i det bibliotekslovsforslag, som blev fremsat i forrige samling.

Tidsskriftcentret var ikke udtrykkelig nævnt i det forrige lovforslag, idet det var forudsat, at mindre beløb skulle ydes over den fælles rådighedssum for folke- og forskningsbiblioteker.

Da indeværende lovforslag alene omhandler folkebibliotekernes og skolebibliotekernes forhold, er det ministeriets opfattelse, at overvejelser om et eventuelt finanslovs tilskud til Tidsskriftscentret bør afvente udarbejdelse af ændringsforslag til finanslov 1984 efter den forventede vedtagelse af indeværende lovforslag. I overvejelserne, hvori Rigsbibliotekaren bør inddrages, må indgå eventuelle andre faglige bibliotekers ansøgning om særlige statstilskud og de økonomiske muligheder herfor.

Spørgsmål:

Vil ministeren tage skridt til at sikre, at Danmarks Biblioteksforenings tilbud, når foreningen »kommer på finansloven« ikke som hidtil kan forbeholdes kommuner, som er medlemmer af foreningen?

Svar:

I forbindelse med, at et tilskud til Danmarks Biblioteksforening iflg. lovforslaget skal ydes af en finanslovbevilling og ikke som under den gældende lov af folkebibliotekernes rådighedssum, vil kriterierne for beregning og ydelse af tilskud blive taget op til overvejelse. Det vil herunder blive overvejet, hvorvidt statstilskuddet får en sådan størrelse i forhold til egenfinansieringen, at der bør knyttes et forbehold til tilskuddet, hvorefter de aktiviteter, der ydes tilskud til, ikke kan forbeholdes foreningens medlemmer, men – evt. mod en merbetaling – skal stilles til rådighed for andre.

Spørgsmål:

»Hvad forstår kulturministeren ved bestemmelsen i lovforslagets § 12, stk. 2, om, at skolebibliotekerne skal stille bøger og andet materiale til rådighed for undervisningen og fritiden, og hvilken indflydelse vil denne formulering få på skolebibliotekernes målsætning, funktion og åbningstider?«

Svar:

Ifølge de gældende bestemmelser om skolebiblioteker afgør kommunalbestyrelsen, om der skal kunne ske udlån til fritidslæsning. Efter de foreliggende oplysninger har eleverne i praktisk taget alle kommuner mulighed for at låne bøger med hjem til fritidslæsning. Der er således ikke med den nævnte formulering tilsigtet nogen realitetsændring, og skolebibliotekernes målsætning, funktion og åbningstider vil ikke blive påvirket heraf. Den foreslåede formulering af bestemmelsen i § 12, stk. 2, må i øvrigt ses på baggrund af, at det, som det fremgår af lovbemærkningerne, ikke er muligt at skelne mellem bøger, der lånes med hjem i undervisningsøjemed eller til fritidslæsning.

Spørgsmål:

Hvorledes vil ministeren stille sig til i gældende lov om folkebiblioteker, § 2, at indføre en bestemmelse om, at kommuner, der i tilknytning til deres ordinære folkebiblioteker etablerer specialbiblioteker for musik og kunst og andet, kan etablere disse organer som selvejende institutioner, for hvilke der skal oprettes særlige regler.

Svar:

Ethvert materiale, der formidles i et folkebiblioteks regie og i henhold til lov om folkebiblioteker, § 1, indgår som integreret og ligestillet del af den samlede virksomhed. Det udvælges efter de samme kriterier som bogligt materiale og tilbydes og formidles på

samme vilkår, det vil bl.a. sige vederlagsfrit og til alle indbyggere i virkeområdet.

Et folkebiblioteks samlinger af musikbærende materialer, billedkunst og andre ikke-trykte materialer udgør ikke i sig selv hhv. en musikafdeling, kunstafdeling etc. En formidling alene af disse materialer er ikke en biblioteksvirksomhed. I f.eks. en musikafdeling er noder og musiklitteratur væsentlige dele af den samlede musikbiblioteksvirksomhed, og det er vigtigt, at de musikbærende materialer (plader og bånd) formidles i nær tilknytning til disse materialer.

Jeg finder ikke, at der i lov om folkebiblioteker bør optages bestemmelser om selvejende institutioner, for hvilke der skal fastsættes særlige regler.